



Životní styl

Kapitola nabízí 13 krátkých filmových ukázek, které ilustrují některé jevy charakteristické pro životní styl české společnosti let 1969–1989. Touto problematikou navazujeme na širší témata kapitoly Společnost, zde ovšem klademe větší důraz na postoje, hodnoty a jednání v rámci soukromé sféry (rodina, bydlení, volný čas). Pozornost jsme zaměřili na projevy každodenní sociální praxe, v nichž se zřetelně zrcadlí dobové sociální a kulturní normy. Jsme si samozřejmě vědomi toho, že v souboru ukázek některá reprezentativní témata chybějí. Naším cílem však nebyl ucelený popis dobové každodennosti, ale výběr didakticky nosných ukázek, které mohou sloužit jako dílčí sondy do problematiky životního stylu.

Vycházíme přitom ze zkušenosti, že téma každodennosti má výjimečný motivační potenciál. Žáci jsou konfrontováni s očividnou jinakostí životního stylu. Odlišnost dobového oblečení, bytového zařízení, obecně sdílených hodnot či způsobu trávení volného času je pro ně mnohdy až fascinující. Paradoxně možná proto, že životní praxe 70. a 80. let jim není až tak vzdálená. Žáci si uvědomují, že v této době žili jejich rodiče a prarodiče a že i v dnešní životní praxi starších generací se mohou objevovat „stopy minulosti“.

I proto jsme se při výběru ukázek přednostně zaměřili na téma rodiny a jejího zobrazení v dobové populární kultuře. Pro žáky rodina představuje výchozí žitou skutečnost, což jim usnadňuje srovnání vlastní zkušenosti a praxe s dobovým obrazem rodinné každodennosti. Navíc právě zde se otevírá prostor pro dialog s rodinnou pamětí. Obrazy dobového životního stylu vyvolávají otázky, se kterými se žáci mohou (i bez přímé výzvy učitele) obracet na své blízké. Minulost pak pro ně přestává být neosobní dějepisnou látkou (určenou k naučení), ale patří zcela přirozeně i k jejich životu. Žáci si najednou sami dokážou odpovědět na otázku, proč má smysl učit se dějepis. Uvědomují si, že naše dnešní představy o společnosti, politice a kultuře vycházejí z minulosti a že porozumění dobové skutečnosti je důležitým předpokladem pro porozumění dnešku. Taková poznávací situace významně zvyšuje nejen jejich motivaci k učení, ale také schopnost zapamatovat si a kriticky reflektovat učitelem zprostředkované znalosti. Motivační potenciál ukázek z kapitoly Životní styl lze nejlépe zúročit, využijeme-li je jako úvod do složitějších témat sociálních, kulturních a politických dějin období 1969–1989,

kteřá jsou blíže dotčena v dalších kapitolách DVD. Možnosti práce napříč kapitolami jsou ilustrovány například náměty Bydlení nebo Husákovy děti (sekce metodika/náměty).

V ukázkách jsme dále reflektovali například fenomén chataření či dobovou módu. Očividnou jinakost životního stylu lze dobře demonstrovat také na vztahu k osobnímu automobilu. Žáci si mohou na tomto dílčím příkladu uvědomit, že vlastnictví určitých předmětů nesouvisí pouze s jejich praktickou funkcí, ale též s kulturním a sociálním kapitálem. Následně mohou srovnávat symboliku automobilových značek a způsoby praktického užívání vozů v době tzv. normalizace a dnes.